

ARCHEOLOGIE IN DE HERTOGIN HEDWIGEPOLDER

De aannemerscombinatie Baggerwerken Decloedt – Jan De Nul – Aertssen is, in opdracht van De Vlaamse Waterweg N.V., bezig met het creëren van 440 hectare estuariene natuur in de Hertogin Hedwigepolder en het noordelijke gedeelte van de Belgische Hertog Prosperpolder. Om dit intergetijdengebied te realiseren worden onder meer enkele brede getijdengeulen uitgegraven, goeddeels ter plaatse van een dichtgeslibd (post)midleleeuws krekensstelsel. Uit het eerder uitgevoerde bureau- en booronderzoek blijkt de Hertogin Hedwigepolder potentieel rijk aan archeologische vindplaatsen. Op meer dan 4 meter diepte is immers het reliëfrijke prehistorische landschap zo goed als intact bewaard gebleven. Tijdelijke kampen van jagers-verzamelaars of vroege nederzettingen van de eerste boeren kunnen hier worden verwacht. Dit landschap is door wijzigende klimatologische omstandigheden bedekt geraakt onder een dikke laag veen. Dit veenlandschap lag in de middeleeuwen nog aan de oppervlakte en werd op grote schaal geëxploiteerd voor zoutwinning en brandstof, een belangrijke economische pijler in de middeleeuwen. De veenontginning leidde tot het ontstaan van moerparochies waaronder Casuwele, gelegen aan de uiterst westelijke rand van de huidige polder. De economische voorspoed van Casuwele uit zich onder meer in de tientallen huizen, de bestrate wegen en de kerk. Met een aanleghaventje fungeerde het als een marktplaats voor de turfhandel vanuit de achterliggende Casuweelse Moeren.

In de 16de eeuw werd het gebied geteisterd door vele stormvloeden maar de militaire inundaties tijdens de Tachtigjarige Oorlog betekenden het einde van het eertijds zo florissante gebied, ondanks diverse pogingen tot herinpoldering. Het middeleeuwse landschap verdrong voorgoed en werd bedekt onder een metersdikke laag zand en klei tot dit schorregebied in 1907 werd ingepolderd met de realisatie van de Hertogin Hedwigepolder.

De grootschalige graafwerkzaamheden bieden ons een unieke mogelijkheid om een blik te werpen op dit verleden. Het ontgraven van de geulen wordt immers onder Archeologische Begeleiding van archeologen van Artefact! uitgevoerd. De resten van het verdrongen dorp Casuwele blijven vooralsnog buiten bereik, maar het middeleeuwse cultuurlandschap met resten van infrastructuur, sporen van veenontginning en wie weet.....boerderijen of nederzettingsterreinen behoren tot de verwachting!

In het noordoostelijke deel van de Hedwigepolder, achter de spuikom, is de aanzet voor de eerste geulen inmiddels gemaakt en de archeologische verwachting kan dan ook grotendeels ingelost worden. Onder metersdikke schorafzettingen en een overstromingsdek komen op de redelijk intacte top van het veenpakket de resten van een laatmiddeleeuws cultuur- en polderlandschap aan het licht. Meerdere langgerekte percelen van ca. 10 meter breed, van elkaar gescheiden door greppels met een noordoost-zuidwestelijke oriëntatie, vertonen vele en diverse sporen van een grootschalige en vlakdekkende veenontginning. Deze pluriforme ontginningssporen tekenen zich af als greppeltjes, evenwijdig en haaks op de perceelsgreppels, maar ook zones met spitsporen, rastervormige aflijningen van gestoken veenplaggen en losse veenblokken komen voor. Daarnaast zijn ook twee percelen met veenbrokken, veenplaggen en zandige tot kleiige sedimenten opgehoogd. Een interpretatie van deze percelen is op basis van huidig onderzoek nog niet met zekerheid te geven, maar mogelijk gaat het hier om legakkers waar de gestoken veenblokken te drogen werden gelegd.

Uit deze sporen komt een kleine hoeveelheid vondstmateriaal (met name aardewerk en bouwkeramiek) dat op basis van het aardewerk (steengoed, grijs- en roodbakend, Vlaams hoogversierd) voorlopig in de 13de tot 15de eeuw te dateren is.

In een kleine zone waar twee greppels haaks op elkaar aansluiten, is echter een grotere concentratie aan aardewerk, bouwkeramisch materiaal (baksteen, tegelfragmenten, hutteleem) en dierlijke resten vastgesteld. Opvallend is ook een greppel met een vulling van verbrand organisch materiaal, bestaande uit houtskool en verbrande veenbrokken). De lage fragmentatiegraad van het vondstmateriaal wijst op een mogelijke nederzetting in de directe nabijheid. Verder onderzoek moet meer informatie opleveren over de aard en functie van deze nederzetting (bewoning, schuur, nijverheid?). Daarbij dient de nodige aandacht uit te gaan naar het verbrand veen. Mogelijk gaat het hier om turf dat plaatselijk als brandstof gebruikt is. Hoewel niet zeker is of het veen ten zuiden van Saeftinghe zich leende voor zoutwinning, is een andere mogelijkheid dat het hier om afval van de productie van selas gaat.

